

**TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS
DUSMENŲ FILIALAS**

**DUSMENŲ KRAŠTO
KAIMŲ KRYŽIAI**

2003 m.

**Parengė D. Sabaliauskienė
Dusmenų filialo vedėja
Nuotr. :D. Sabaliauskienės
O. Virginavičienės**

Laukas, kelias, pieva, kryžius,
Šilo juosta mėlyna.
Debesėlių tankus išas,
Ir graudi, graudi daina.

J. Aistis

Kryžiai visada buvo ne tik kraštovaizdžio puošmena, bet ir didelis dvasinis, estetinis žmonių turtas.

Daugelį amžių, (o ypač 18 – 19 a.) lietuvius lydėjo senovinis paprotys statyti memorialinius paminklus ir džiaugsmo, ir liūdesio valandą.

Šis paprotys atėjo dar iš tų laikų, kai baltai (lietuviai) dar buvo gamtaliai, kai jie ne tik garbino, bet ir apdainuodavo, poetizuodavo tiek požemio, tiek dangaus karalystę, juos supančius augalus (ypač medžius), ir gyvūnus (ypač žalčius). Lietuviai kūrė labai įvairią ir prasmingą ornamentiką.

Visa ši mitologinė ir meninė įvairovė atsispindėjo memorialiniuose paminkluose (stogastulpiuose, koplytstulpiuose, koplytėlėse, kryžiuose), taip pat kulto pastatuose (bažnyčiose, koplyčiose, varpinėse). Jie buvo statomi iš medžio, granito ar mūro ir beveik visus juos puošė geležinės saulutės ir kitokie ornamentai.

Dabar numelioruotų laukų platybėse, išgriautų sodybų vietose vis rečiau gali pamatyti senų kryžių. Jei kur dar buvo likę, tai veikiami laiko jie sudūlėjo. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, pradėti vėl statyti kaimų kryžiai, vis daugiau kryžių pastatoma privačiose sodybose.

Šiame kraštotyrimame darbe pateikti Dusmenų krašte pastatyti kaimų kryžiai.

Dusmenų ir Varlių kaimų kryžius.
Pastatytas 1989 m.
Skulptorius : Jonas Kasperavičius.

Ponykščių kaimo kryžius
Pastatytas 1990 m.

Bakaloriškių kaimo kryžius.
Pastatytas 1989 m. Dusmenų miške.
Sušaudytiems partizanams atminti.

Dusmenėlių kaimo kryžius.
Pastatytas 1990 m. Juozo Stadalnyko.